

— KIEHTOVA —
MAAILMANHISTORIA

SARAJEVON LAUKAUKSET

ENSIMMÄISEN MAAILMANSODAN
ALKUSOITTO

Andreas Marklund

DOCENDO

SARAJEVON LAUKAUKSET

— KIEHTOVA —
MAAILMANHISTORIA

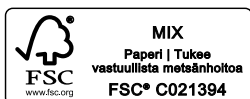
SARAJEVON LAUKAUKSET

**ENSIMMÄISEN MAAILMANSODAN
ALKUSOITTO**

Andreas Marklund

Suomennos Tiina Sjelvgren

DOCENDO

Ensimmäinen painos

Ruotsinkielinen alkuperäisteos: Andreas Marklund: *Skotten i Sarajevo. Upptakten till första världskriget.*

© 2021 Andreas Marklund

First published by Historiska Media, Sweden 2021

Suomenkielinen laitos:

© Tiina Sjelvgren ja Docendo, 2026

Docendo on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

www.docendo.fi

Suomennos: Tiina Sjelvgren

Kannen kuvat: Alamy

Kansi: Justine Florio/Taittopalvelu Yliveto Oy

Taitto: Justine Florio/Taittopalvelu Yliveto Oy

ISBN 978-952-850-675-1

Painettu EU:ssa

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut:

tuotevastuu@docendo.fi

SISÄLLYSLUETTELO

Kaksoismurha keskellä päivää	7
Kuninkaanmurhien aikakausi	13
Habsburgien hallitsijasuku	19
Vuosisadan rakkaustarina	26
Pahaa verta Belgradissa	38
Musta käsi	46
Salaliitto	53
Viimeinen matka	65
Vidovdan	73
Sähkeitä Sarajevosta	88
Selvittelyä	99
Keisarikunnan vastaisku	106
Ratkaiseva ajoitus	114
Willy–Nicky-sähkeet	125
Rautateitä ja aikatauluja	134
Valot sammuvat	143
Sodan jälkimainingit	150
Johtivatko Sarajevon laukaukset ensimmäiseen maailmansotaan?	157
Kirjallisuutta	162

KAKSOISMURHA KESKELLÄ PÄIVÄÄ

Sarajevo, 28. kesäkuuta 1914

Kuolettavat laukaukset ammuttiin varttia vaille yhden-toista jälkeen aamupäivällä. Kyseessä oli kaksi .380 ACP -kaliiperin luotia, jotka tunnetaan myös nimellä 9 mm Browning. Ensimmäinen luoti lävisti auton taka-ikkunan ja osui ikkunan takana istuvaa naista vatsaan. Toinen luoti osui naisen vieressä istuvaan mieheen kulkien suoraan miehen elegantin, taivaansinisen sotilasunivormun kultakirjaillun kauluksen läpi kurkkuun, missä se repi henkitorven ja suuren kaulavaltimon auki.

Murha-ase oli Browning-merkkinen puoliautomaattinen pistooli, tarkemmin sanottuna belgialaisen asevalmistaja Fabrique Nationalen tuottama FN M/1910. Sillä ammuttiin lähietäisyydeltä, puolentoista tai korkeintaan kahden metrin päästä siitä avoautosta, jossa uhrit matkustivat suojaamattomina kuin istuvat ankat.

Murhaaja oli odottanut autosaattueen saapumista Moritz Schiller -nimisen herkkukaupan ulkopuolella, leveän ja hienon Appel-Quai-pääkadun ja kapeamman Franz-Josef-Straßen kulmassa. Auton käännettyä kapealle kadulle ja jarrutettua äkillisesti moottorin sammussa aivan ruokakaupan edessä, ampujalle avautui vuosisadan paras – ja pidemmässä katsannossa myös kohtalokkain – tilaisuus salamurhaan. Myöhemmin ampuja kertoi, että naismatkustajan näkeminen sai hänet epäröimään kriittisellä hetkellä. Samassa hänet kuitenkin valtasi ”merkillinen tuntemus” ja hän ryntäsi autoa kohti. Alle kaksikymppinen ampuja onnistui ampumaan kaksi karmivan tarkkaa laukausta peräkkäin ennen kuin järkyttyneet sivustakatsojat hyökkäsivät estämään häntä.

Auton kyydissä istuivat pariskunta, 50-vuotias Itävalta-Unkarin kruununperijä Frans Ferdinand ja hänen 46-vuotias vaimonsa Sophie von Chotek. Molemmat kuolivat nopeasti, mutta eivät välittömästi. Ampumista seuranneessa kauhunsekaisessa mylleryksessä näytti aluksi siltä, että salamurhaaja olisi ampunut ohi. Kun auto peruutti takaisin pääkadulle, sekä arkkiherttua että hänen näyttävä puolisonsa istuivat auton kyydissä yhä suoraselkäisinä ja ryhdikkäinä. Mutta hetkeä myöhemmin etuistuimen vieressä olevalla astinlaudalla seissyt arkkiherttuan adjutantti Franz von Harrach huomasi, että kruununperillisen

suupielestä valui verta. Harrach kurkotti sisälle autoon pyyhkiäkseen nenäliinallaan Frans Ferdinandin veristä suuta. Samalla hetkellä Sophie huudahti verta vuotavalle miehelleen: ”Jumalan tähden, kuinka sinun käy?” Tämän jälkeen herttuatar lysähti Harrachin todistuksen mukaan auton lattialle makaamaan. Naisen pää retkahti Frans Ferdinandin polvien väliin. Adjutantti oletti Sophien pyörtyneen järkytyksestä ja kuuli arkkiherttuan kuiskaavan pahaenteisen heikolla ja onnettomalla äänellä: ”Rakkaani Sophie, älä kuole! Jää eloon lastemme vuoksi!”

Pian myös Frans Ferdinand lyhyistyivät takapenkille. Riikinkukon sulkien koristama kiiltävä kypärä tipahti hänen päästään. Harrach kurottautui sisälle autoon tukeakseen kruununperillistä tässä käsittämättömältä tuntuvassa, painajaismaisessa hetkessä:

Tartuin arkkiherttuaa univormun kauluksesta etääkseni hänen päätään retkahtamasta eteenpäin ja kysyin, tunsiko hän kovaa kipua. Hän vastasi kohtalaisen selvästi: ”Ei hätää.” Pian miehen kasvot alkoivat nykiä hienovaraisesti, mutta hän toisti edelleen kuusi tai seitsemän kertaa – tajunnan hämärtyessä aina heikommalla äänellä – ”Ei hätää.” Sitten, lyhyen tauon jälkeen, miehen sisältä kuului verenvuodon aiheuttama raju, tukahtunut ääni.

Auto kiihdytti moottori ulvoen kohti keisarillisen kuvernöörin residenssiä. Ajomatka oli lyhyt, ja vaikka kadunvarret olivat täyttyneet ihmisistä, jotka olivat tulleet nähdäkseen tyylikkään arkkiherttuaparin edes vilaukselta, auto oli muutamassa minuutissa perillä.

Frans Ferdinand ja Sophie kannettiin kiireesti palatsiin. Molemmat olivat tällöin jo menettäneet tajuntansa. Heidät vietiin ylös portaita kuvernööri Oskar von Potiorekin yksityisasuntoon palvelijoiden, upseerien ja keisarillisten virkamiesten monilukuisen joukon ympäröimänä. Arkkiherttua laskettiin kuvernöörin työhuoneen pehmustetulle divaanille ja herttuatar sohvalle viereiseen kamariin.

Sophiella ei ollut näkyviä ulkoisia vammoja, ja kaikki tuntuivat oletavan hänen pyörtyneen. Kamaripalvelija alkoi paikalle kutsutun armeijan lääkärin määräyksestä nyörittää herttuattaren kesäisen valkoisia mutta raskaita hameita auki. Läsnaolijat huomasivat heti Sophien vatsan oikealla puolella pienen luodinreiän, josta tihkui verta. Lääkäri yritti tarkistaa naisen pulssin, mutta joutui pian toteamaan tämän kuolleeksi. Herttuatar oli luultavasti menehtynyt jo autossa matkalla murhapaikalta kuvernöörin asuntoon.

Viereisessä huoneessa yritettiin yhä pelastaa Frans Ferdinandin henkeä tapahtumien saamasta kauhistuttavasta käänteestä tietämättöminä. Mies oli kuitenkin jo tiedoton. Pulssi oli heikko ja hengitys

epäsäännöllistä, ja suusta valui verta. Hengittämisen helpottamiseksi Frans Ferdinandin sihteeri ja henkilökohtainen avustaja, vapaaherra Andreas von Morsey repi tiukasti istuvan univormun auki rinnan kohdalta. Luodin aiheuttama haava näkyi nyt läsnäolijoille selvästi. Se oli aivan solisluun yläpuolella, kaulan oikealla puolella. Päättäväisistä ponnisteluista huolimatta kruununperillinen menehtyi. Morsey kumartui Frans Ferdinandin puoleen, otti tätä kädestä ja kysyi, halusiko mies jättää lapsilleen vielä viimeisen tervehdyksen.

Mutta vastausta kysymykseensä hän ei enää saanut.

Arkkiherttua Frans Ferdinand, Habsburgien kaksoismonarkian tulevaisuuden toivo, oli siirtynyt ajasta ikuisuuteen.

”Hänen korkeutensa kärsimys on ohi”, yksi paikalle kiireesti kutsutuista sotilaslääkäreistä totesi. Joku sulki kuolleen arkkiherttuan silmät, ja Morsey kaivoi miehen verisen univormutakin taskusta krusifiksin. Hän painoi sen varovasti Frans Ferdinandin huulille ja laski sen miehen käsiin yhdessä katolisen rukousnauhan kanssa.

Järkyttyneen hiljaisuuden rikkoi vain kuvernöörin työhuoneen kello yksitoista kertaa lyödessään. Oli kulunut tuskin viittätoista minuuttia siitä, kun 19-vuotias bosnialaisserbi Gavrilo Princip oli ampunut kuolettavat laukauksensa. Viisitoista epätodellista minuuttia, jotka paitsi merkitsivät loppua Frans Ferdinandille ja Sophielle, avasivat samalla kuilun vanhan Euroopan

– la belle époqueen, eilispäivän maailman ja edistykseen ajan – ja synkän ja katastrofaalisen 1900-luvun välille. Ne olivat minuutteja, sekunteja ja kauhistuneita huoahduksia, jotka merkitsivät yhden aikakauden loppua ja alkutahteja suurvaltojen kuolemantanssille.

Ja muuttivat maailmanhistoriaa.

Luet tarinaa tästä kohtalokkaasta kaksoismurhasta. Uhreista, murhaajasta, salaliitosta ja miltei uskomattomasta virheiden ja väärinkäsitysten ketjusta, jonka seurauksena arkkiherttuaparin avoauton moottori sammui murha-aseen piipunsuun eteen. Edelleen tarina jatkuu tapahtuman dramaattisiin jälkiseurauksiin ja vähintään yhtä hämmästyttävään julmuuksien, sekavien käänteiden ja harkitsemattomien päätösten sarjaan, jonka myötä maailma kaksoismurhan jälkimainingeissa syttyi tuleen ja lähetti miljoonat nuoret eurooppalaiset tykinruoaksi ensimmäisen maailmansodan lihamyllyyn.

KUNINKAANMURHIEN AIKAKAUSI

Tieto Frans Ferdinandin ja Sophien raa'asta kaksoismurhasta lähetti shokkiaaltoja ympäri Eurooppaa, vaikka itse salamurha ei ollut sen paremmin odottamaton kuin ainutlaatuinenkaan. Murhan ja kesän 1914 jälkeen tapahtuneiden lukuisten kauheuksien kuten maailmansotien, holokaustin ja kylmän sodan asevarustelun takia jälkipolvet ovat pitäneet 1900-luvun alkuvuosikymmeniä varsin rauhallisena ja harmonisena aikana, vanhan Euroopan rauhan aikana. Ajatukseen kätkeytyy totuuden siemen. Napoleonin sotien päättymisen ja vuonna 1815 järjestetyn Wienin kongressin jälkeen Eurooppa pitkälti vapautui suurvaltojen välisistä pitkäaikaisista sotilaallisista konflikteista, jotka olivat aiempina vuosikatoina vaivanneet mannerta. Mutta tämä on vain osa totuutta – vain sen siemen. Eräs historian synkempi ja paljon verisempi luku jää usein unohduksiin, kun muistelemme ”eilispäivän maailmaa” – kuten itävaltalainen kirjailija Stefan Zweig ensimmäistä maailmansotaa

edeltäviä vuosikymmeniä kutsuu. Paitsi edistyksen ja porvariston loiston päiviä, aikakausi merkitsi myös kuninkaanmurhien ja dynamiittimiesten aikaa: globaali terrorismi näki päivänvalon ja alkoi jättää jälkensä aikakauden merkittäviin tapahtumiin.

Kaikki alkoi Pietarissa lumisena kevättalven päivänä 13. maaliskuuta 1881, kun Venäjän tsaari Aleksanteri II murhattiin pommi-iskussa. Iskun tekijät kuuluivat vallankumouksellisten venäläisten perustamaan salaseuraan nimeltä *Narydna Volja* (Kansan tahto), ja iskussa käytettiin itse tehtyä pommia, joka perustui osittain Ruotsissa tuotettuun kumidynamiittiin. Terroristit heittivät pommin tsaarin autosaattuetta kohti sen ollessa palaamassa Talvipalatsiin sotilasharjoitusten tarkastuksen jälkeen. Näyttävä isku oli lähtölaukaus poliittisen väkivallan aallolle, joka pyyhkäisi seuraavina vuosikymmeninä yli Euroopan ja Yhdysvaltojen. Väkivallan avulla haluttiin ravistella poliittista valtaeliittiä ja saada näkyvyyttä vallankumouksellisille pyrkimyksille, ja useat attentaatit perustuivat teknologisiin ja tieteellisiin saavutuksiin, varsinkin itse tehtyihin pommeihin tai ”helvetinkoneisiin”.

Poliittiset motiivit olivat vaihtelevia. Terroristien joukossa oli anarkisteja, nihilistejä, vallankumouksellisia sosialisteja ja erilaisia nationalisteja, kuten irlantilaisia feeniläisiä ja italialaisia irredentistejä. Ryhmiä yhdisti viha poliittista valtaeliittiä kohtaan sekä usko ”toiminnan propagandaan”, jonka idean ranskalainen

sosialisti Paul Brousse muotoili alun perin 1870-luvun lopulla. Useat radikaalit ryhmät omaksuivat ajatuksen ja jatkoivat sen kehittämistä edelleen aina vuoteen 1914 saakka. Toiminnan perusperiaatteena oli synkkä poliittinen yhtälö: niille, jotka halusivat herättää massat ja saada todellista muutosta aikaan, väkivallanteot ja muut huomiota herättävät teot olivat huomattavasti tehokkaampia kuin pamfletit, luennot ja poliittiset iskulauseet. Siksi terrorismin ja modernin ajan uusien tiedonvälityskanavien välillä oli alusta alkaen symbiootinen suhde. Juuri terroristien julmuuksien yksityiskohtaisen uutisoinnin kautta tieto heidän taistelustaan levisi ympäri maailman. Merenpohjassa kulkevien lennätinkaapeleiden kautta uutissähkeet salamurhista ja räjähdyksistä tavoittivat Lontoon, Pariisin, Shanghain ja muiden metropolien uutistoimitukset nopeasti.

Kukaan ei ollut turvassa terroristien väkivallalta. Se oli osa toiminnan perusajatusta. Taistelu valtaeliittiä ja vallitsevaa yhteiskuntajärjestystä vastaan lävisti kaiken yhteiskuntaelämän. Viattomia ei perimmiltään ollut olemassa. Jokainen oli jonkun lakeija. Pommi-iskut väkijoukkoihin, ravintoloihin ja viihdepaikkoihin iski-
vät erityisen kovasti Pariisiin ja Barcelonaan. Barcelonan oopperassa 7. marraskuuta 1893 tapahtunut räjähdys vaati yli kahdenkymmenen ihmisen hengen. Viranomaiset iskivät takaisin joukkopidätyksin, kidutuksin ja teloituksin, mikä johti levottomuuksien lisääntymiseen

ja uusiin pommi-iskuihin Katalonian pääkaupungin kaduilla. Pariisin kadut ja julkiset paikat täyttyivät dynamiittia heittelevistä radikaaleista ja puukkojen ja pistoolien kanssa kulkevista vihaisista nuoristamiehistä. Viha kohdistui sekä viranomaisten edustajiin että tavallisiin ihmisiin. Helmikuussa 1894 teloitettiin 32-vuotias anarkisti August Vaillant Ranskan parlamenttiin kohdistuneesta, osittain epäonnistuneesta pommi-iskusta. Vielä mestauslavaltaakin hän huusi ihmisille: ”Kuolema porvarilliselle yhteiskunnalle! Eläköön anarkismi!” Vaillantini viitoittamalla tiellä kulki myös 22-vuotias Émile Henry, joka räjäytti pommin Gare Saint Lazaren rautatieasemalla sijainneessa Café Terminuksessa. Kuin ihmeen kaupalla iskussa kuoli vain yksi kahvilan asiakas, mutta loukkaantuneita oli parikymmentä. Väkivallantekoa seurasi sarja pommi-iskuja, jotka ravistelivat Pariisia ja koko ranskalaista yhteiskuntaa 1800-luvun viimeisenä vuosikymmenenä. Pariisin levottomuuksista tuli toistuva teema nimikemäärältään alati kasvavassa sanoma- ja aikakauslehtien joukossa, ja ennen vuosisadan loppua valon kaupunki oli saanut uudeksi liikanimekseen ”dynamiitin pääkaupunki”.

Eniten julkisuutta saivat yhteiskunnan huipulle tehdyt iskut. Tsaari Aleksanteri oli vain yksi monista Euroopan ja Yhdysvaltojen valtion- ja hallitusten päämiehistä, jotka joutuivat terrorismin ensimmäisessä aallossa poliittisen salamurhan kohteiksi. Ranskan presidentti

Sadi Carnot puukotettiin kuoliaaksi kesällä 1894 hänen vieraillessaan Lyonin maailmannäyttelyssä. Tekijä oli 20-vuotias italialaista syntyperää oleva mies, jonka aate-maailma kallistui anarkismiin. Hän oli tunkeutunut väkisin kohti presidenttiä, joka matkusti kaupungin halki avovaunuissa. Murha-ase oli piilotettu rullalle käärittyyn sanomalehteen. Mies huusi ”Eläköön vallankumous! Eläköön anarkia!” ja iski juuri ostamansa 15 senttimetriä pitkän tikarin syvälle presidentin vatsaan. Hän antautui vapaaehtoisesti presidentin henkivartijoille ja selitti rauhallisesti, että murha oli propagandistinen teko ja kosto siitä, miten Ranskan valtio oli kohdellut August Vaillantia ja muita teloitettuja anarkisteja. Kolme vuotta myöhemmin Espanjan pääministeri Antonio Cánovas del Castillo ammuttiin kuoliaaksi kylpylälomalla Baskimaan vuoristossa. Tälläkin kertaa tekijä oli italialainen anarkisti. Hän oli varjostanut Cánovas del Castilloa useiden päivien ajan ennen kuin ampui tämän kuoliaaksi kolmella nopealla laukauksella hotellin aurinkoterassilla, missä pääministeri istui lukemassa sanomalehteä vaimonsa seurassa.

Myös Itävalta-Unkarin keisarillinen perhe kärsi poliittisesta väkivallasta jo kauan ennen Frans Ferdinandin ja Sophien kaksoismurhaa. Syyskuun 10. päivänä 1898 Sveitsin Genevenjärven rannalla 60-vuotias keisarinna Elisabet puukotettiin kuoliaaksi teroitettulla neulaviilalla.

Keisarinna ja hänen kamarineitonsa olivat matkalla hotellista Quai Mont Blancin höyrylaivalaiturille, kun heitä kohti ryntäsi yhtäkkiä eräs nuori mies. Miehen sanotaan nostaneen keisarinnan sateenvarjoa henkilöllisyyden varmistamiseksi ennen kuin hän puukotti naista suoraan sydämeen kotitekoisella murha-aseellaan. Keisarinna, joka tunnettiin yleisesti lempinimellä Sissi, kuoli muutamaa tuntia myöhemmin vammoihinsa. Myös tällä kertaa tekijä tuli Italiasta: hän oli potkut saanut korpraali ja päivätyöläinen, joka oli kasvanut Parman köyhäintalossa ja joka oli vuosien ajan julistanut ystävilleen ja tuttavilleen, että joskus hän vielä tekisi suuren teon ja tappaisi ”jonkun tärkeän”. Kiinnioton yhteydessä mies tunnusti olevansa anarkisti ja julisti, että Itävallan keisarinnan murha oli osa ”sotaa rikkaita ja mahtavia vastaan”.

Arkipäivää tällaiset väkivallanteot eivät olleet, mutta ne olivat toistuvien sensaatiouutisten ja keskustelun aihe ihmisille, jotka elivät ”vanhassa Euroopassa” ennen ensimmäistä maailmansotaa. Aikakausi oli vaarallinen: nälkä, köyhyys ja syvät luokkajaot olivat luoneet yhdessä väkivaltaa ihannoivien ideologioiden kanssa painekattilan, joka kupli täynnä kansan vihaa eliittiä kohtaan. Tämä voimattomuuden tunteesta kummunnut viha sai epätoivoiset nuoret miehet tekemään verisiä hyökkäyksiä valtion ja porvarillisen yhteiskunnan edustajia vastaan.

HABSBURGIEN HALLITSIJASUKU

Frans Ferdinand kuului Habsburg-Lothringenin ylöpeään ja ikivanhaan eurooppalaiseen ruhtinassukuun, jonka juuret ulottuivat keskiajalle ja saksalais-roomalaisen keisarikunnan alueelle. Saksalais-roomalaisina keisareina Habsburgit olivat hallinneet laajoja osia Euroopasta satojen vuosien ajan. Heidän ensimmäinen loistokautensa oli 1500-luvulla, jolloin Habsburgien hallitsija Kaarle V hallitsi laajaa imperiumia, joka käsitti paitsi Keski-Euroopan ydinalueen – ja Wienin sen yhä selvempänä keskuksena – myös nykyiset Benelux-maat sekä Espanjan ja sen hallitsemat alueet Italiassa ja Amerikassa. Samoihin aikoihin Habsburgien suku kuitenkin haarautui espanjalaiseksi ja itävaltalaiseksi haaraksi. Espanjan Habsburgien haara sammui 1700-luvun alussa, mutta itävaltalainen haara eli vahvana ja nousi uuteen loistoon keisarinna Maria Teresian (1717–1780) myötä, jota pidetään edelleen olemassa olevan Habsburg-Lothringenin haaran kantaäitinä.

Saksalais-roomalaisen valtakunnan romahdettua 1806 Habsburgit alkoivat kutsua itseään Itävallan keisareiksi. Myös Unkari oli osa Habsburgien valtakuntaa, mutta 1800-luvun puolivälin levottomuuksien jälkeen, jolloin Unkarissa oli kansallismielistä liikehdintää samalla kun itävaltaiset kokivat nöyryyttäviä sotatappioita, keisarikunta muutettiin vuonna 1867 niin kutsutuksi Habsburgien kaksoismonarkiaksi eli Itävalta-Unkariksi. Itävallan keisarikunta ja Unkarin kuningaskunta olivat täysin tasavertaisia valtakunnan puoliskoja, ja niillä oli omat parlamenttinsa ja hallituksensa. Armeija ja ulkopolitiikka olivat kuitenkin yhteisiä, samoin valuutta ja tullit. Valtarakennelman huipulla oli Habsburgien hallitsija, Itävallan keisari ja Unkarin ”apostolinen kuningas”. Monarkiaan kuului myös Pohjois-Italia, ja se laajeni hiljalleen myös itään Balkanille Ottomaanien valtakunnan luhistuessa. Nykyinen Kroatia oli osa kaksoismonarkiaa, ja Bosnia-Hertsegovina joutui Itävalta-Unkarin hallinnon alaisuuteen vuonna 1878, kun ottomaanit oli ajettu pois alueelta. Kolmekymmentä vuotta myöhemmin, vuonna 1908, Bosnia-Hertsegovina liitettiin virallisesti Habsburgien kaksoismonarkian provinssiksi. Tässä yhteydessä vanhasta kauppakaupungista, Sarajevosta, joka oli ottomaanien valtakunnan aikana ollut provinssin keskus, tuli keisarillisen kuvernöörin asuinpaikka.

Sarajevossa tapahtui 28. kesäkuuta 1914 raaka väkivallanteko keskellä kirkasta päivää: Itävalta-Unkarin kruununperijä, arkkiherttua Frans Ferdinand ja hänen puolisonsa Sophie von Chotek ammuttiin keskellä katuja lähietäisyydeltä. Kaksoismurha päätti arkkiherttuaparin elämän ja johti kammottaviin seurauksiin, ensimmäiseen maailmansotaan.

Murhaaja oli bosnianserbialainen Gavrilo Princip, radikalisoitunut nuorukainen, joka haaveili Suur-Serbiasta ja oli valmis uhraamaan henkensä haaveidensa vuoksi.

Sarajevon laukaukset kertoo tästä kohtalokkaasta kaksoismurhasta. Tapahtumien jälkipeli oli vähintään yhtä dramaattista. Hämmästyttävä sarja väärinkäsitelmiä, epäonnistumisia ja harkitsemattomia päätöksiä sytytti maailman liekkeihin ja lähetti miljoonat nuoret eurooppalaiset ensimmäiseen maailmansotaan tykinruoaksi.

ISBN 978-952-850-675-1

9 789528 506751

DOCENDO

Kansi: Justine Florio /
Taittopalvelu Yliveto Oy
www.docendo.fi

MIX
Paperi | Tukee
vastaustuuletusta metsänhoitoa
FSC® C021394

91